

Smluvní podmínky

Bezproblémová a nekonfliktní realizace záchranného archeologického výzkumu, který nenaruší harmonogram a chod stavby, je nepochybně snem každého stavebníka. Vedle včasného projednání je nezbytně důležité kodifikovat domluvené a stanovené podmínky do vzájemného smluvního vztahu.

PŘIPRAVIL: VOJTĚCH KAŠPAR, FOTO: ARCHIV ARCHAI

V ýsledná podoba smluvního vztahu mezi stavebníkem a oprávněnou institucí provádějící záchranné archeologické výzkumy na ohrožených lokalitách musí vycházet z vyjádření archeologického pracoviště k předložené dokumentaci a z něho vyplývajících doporučení následného postupu (neboli zvolené formy záchranného archeologického výzkumu). V případě lokalit s vysokou mírou pravděpodobnosti výskytu archeologických památek je vždy dobré vzájemně domluvené podmínky provedení archeologického výzkumu potvrdit podpisem smlouvy.

Obchodní, či občanský vztah?

Vzhledem k existenci různých právních subjektů disponujících povolením Ministerstva kultury ČR k provádění záchranných výzkumů na ohrožených lokalitách (ústavy Akademie věd ČR, národní památkové ústavy zřizované ministerstvem kultury, muzea různých zřizovatelů, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení) existovaly pochybnosti, zda se smlouvy o dílo uzavírají se stavebníkem na provedení záchranného archeologického výzkumu mají řídit obchodním zákoníkem č. 513/1991 Sb., či zákoníkem občanským č. 40/1964 Sb.

Na základě rozkladu ministerstva kultury i stanoviska jeho památkové inspekce není záchranný archeologický výzkum

zhotovením věci na zakázku. Vztah mezi oprávněnou organizací a stavebníkem se neřídí obchodním zákoníkem, ale jde o vztah občanskoprávní. Provedení záchranného archeologického výzkumu, vyplývající ze zákona o státní památkové péči, není veřejnou zakázkou ani obdobnou veřejnou soutěží. Dohodu podle § 22 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. je nejspíše možné považovat za inominátní smlouvu podle ustanovení § 51 občanského zákoníku, a nikoli za vztah podle zákoníku obchodního.

Nejčastější formou je objednávka

Drtivá většina archeologických výzkumů je prováděna na základě objednávky, kterou zašle stavebník po obdržení vyjádření instituci, která bude výzkum provádět. Přestože je objednávka nejjednodušším možným smluvním zajištěním provedení tohoto výzkumu, neměla by postrádat základní náležitosti, jimiž se předejde případnému nedorozumění. Tímto způsobem jsou realizovány záchranné archeologické výzkumy formou odborného dohledu v místech, kde je předpoklad existence archeologických památek zcela minimální. Objednávka vychází z vyjádření oprávněné organizace a kromě základních informací (kdo je objednatel a kdo zhotovitel) musí obsahovat specifikaci stavební aktivity (v rámci jaké výstavby se bude výzkum realizovat) a její přesnou lokalizaci (například parcelní čísla). Nejpodstatnější složkou objednávky je maximální výše ceny, která

Před výzkumem, který předcházela výstavbě nové části Míšovic (Praha 9), byl stavebník smluvně zavázán odstranit povrchovou ornici

bude fakturována zhotovitelem, dále na jakém základě byla stanovena (např. hodinové sazby jednotlivých kategorií pracovníků a jejich předpokládané nasazení v konkrétních činnostech, paušální cena za administrativní úkony apod.), a především stanovení termínů. Výzkumy formou dohledu probíhají v součinnosti se stavebními (zemními) pracemi a po celou dobu jejich provádění, čímž je dán termín tzv. terénní části výzkumu. Přestože pravděpodobnost, že dojde při této formě výzkumu k nálezům archeologických památek, je minimální, nelze ji zcela vyloučit. Z tohoto důvodu je dobré minimálně v odborném vyjádření archeologické organizace, ale lépe v objednávce, stanovit podmínky, za nichž proběhne záchrana a dokumentace nálezů. Jedná se například o ustanovení, že případná záchrana a dokumentace objevených archeologických nálezů a situací proběhne v technologické pauze stavby po dohodě s vedením stavby. Podstatná je i forma oznámení nálezů, které provede zhotovitel (archeologická instituce) např. zápisem do stavebního deníku, a zejména termín, dokdy bude záchrana těchto situací provedena a za jaké finanční náklady. Tato skutečnost může být opět zakotvena ve vyjádření či objednávce.

V neposlední řadě je nutno stanovit podobu výsledku, termín a způsob předání celého díla. Tedy v jakém termínu (od ukončení terénní části výzkumu–dohledu) a s jakými podmínkami (např. po zaplacení celého díla či jeho části) bude stavebníkovi předáno potvrzení o provedení záchranného archeologického výzkumu.

Smlouva je bezpodmínečně nutná

V případě výzkumů prováděných formou dohledu v místech, kde předpoklad výskytu archeologických památek a situací je značný, výzkumů zjišťovacích, a především výzkumů předstihových, je nezbytně nutné domluvené podmínky stvrdit podpisem smlouvy mezi stavebníkem a oprávněnou organizací, která bude výzkum provádět. Smlouva musí obsahovat identifikační údaje smluvních partnerů (hlavičku) a množství dalších náležitostí. Podstatná je především specifikace předmětu smlouvy, tedy především jakou formou bude výzkum probíhat, před jakým stavebním záměrem a na jaké ploše (parcelní čísla; rozsah je nejlépe specifikovat grafickou přílohou ke smlouvě). Následně by měl být stanoven účel výzkumu, který je tvořen terénní částí (vlastní výkopové a výzkumné práce v terénu, dokumentace a vyzdvižení movitých archeologických nálezů) a částí postexkavační. Do ní patří zpracování pořízené dokumentace a vyhodnocení nalezených památek, situací a vzorků do nálezové zprávy, která slouží stavebníkovi jako potvrzení o provedení záchranného archeologického výzkumu ke kolaudačnímu řízení. Nepostradatelnou složkou smlouvy jsou termíny, které musejí přesně stanovit dobu, během níž bude umožněno archeologické organizaci provádění terénní části výzkumu. Ta je úzce spjata s realizací stavby a může ji termínově ohrozit. Stavebník má možnost provádět terénní část výzkumu pouze na ohlášení, tedy před vydáním stavebního povolení. V případě nutnosti rozdělení plochy výzkumu na dílčí, postupně předávané plochy je nutné stanovit harmonogram předávání jednotlivých ploch. Faktické ukončení výzkumu (vyhotovení nálezové zprávy) bývá nejčastěji stanoveno časovým horizontem od ukončení terénní části výzkumu. Termín terénní části výzkumu může být pochopitelně ohrožen nepřízní počasí (mráz, živelní pohromy) a i tyto skutečnosti by měla smlouva reflektovat. Vedle termínu je nejpodstatnější součástí smlouvy především cena a způsob fakturace. Cena by měla vycházet z položkového rozpočtu zhotovitele (archeologické instituce), který by měl být nedílnou součástí smlouvy jako její

Nález gotického sklepa předcházel statické zajištění okolních objektů. I tato skutečnost musí být zakotvena ve smlouvě

Chce-li stavebník provádět archeologický výzkum v zimě, musí na základě smluvního vztahu zajistit zastřešení a zateplení

příloha a měl by obsahovat jednotkové fakturační ceny zhotovitele v jednotlivých kategoriích pracovníků včetně předpokladu jejich nasazení (doba trvání výzkumu).

Další nedílné složky archeologického výzkumu (zemní práce, deponie zeminy, geodetické zaměření, pažení výkopů, odborné expertizy a analýzy, konzervace předmětů apod.) by měly být součástí rozpočtu a detailně rozklíčovány. Podstatnou informací je způsob fakturace (záloha, po terénní části výzkumu, po ukončení výzkumu, průběžná měsíční fakturace), dále stanovení, je-li cena smluvní, či podléhá-li kontrole objednatele potvrzováním skutečně provedených činností, a především stanovení výše případného penále za nedodržení stanovených podmínek.

Ve smlouvě je rovněž třeba specifikovat, kdo odpovídá za případné škody na inženýrských sítích (závisí na poskytnutých podkladech) či za statický stav okolních objektů, který může být výzkumem ohrožen (kdo zajistí a zaplatí). Podstatné je také, zda bude mít prováděcí organizace bezplatně k dispozici zázemí v rámci terénní části výzkumu (kanceláře, toalety, šatny a sklady přímo v místě provádění), či si bude muset tyto nezbytné záležitosti zajistit sama. Nedílnou součástí musí být definování způsobu předání jednotlivých částí a následně celého díla. Ostatní součástí smlouvy jsou již standardními náplněmi jakýchkoli smluvních vztahů souvisejících se stavební aktivitou. ■